

ДЮССЕЛЬДОРФСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГЕНРІХА ГЕЙНЕ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

СОКОЛОВ Е., РОСНЕР С., МЕЛЬНИК Р.

НІМЕЦЬКА МЕТОДИКА ПРАВА

Навчальний посібник

2019

УДК 340.115(430)(075)
Н67

Німецька методика права : навчальний посібник / Е. Соколов,
Н67 С. Роснер, Р. Мельник. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика»,
2019. – 136 с.

ISBN 978-966-916-836-8

У навчальному посібнику викладено основні положення німецької методики права, які стосуються роботи з юридичними казусами. Читачам пропонується ознайомитися з методами тлумачення права, правилами аналізу обставин справи та загальними положеннями робочої техніки.

Друга частина посібника знайомить читача з організацією державної влади Німеччини, зокрема з питаннями принципів демократії та органів представницької демократії, з виборчою системою та юрисдикцією Федерального конституційного суду.

Навчальний посібник розрахований як на студентів, так і на викладачів, які цікавляться практично орієнтованими методиками викладання права. Він може бути корисний також судям та адвокатам.

УДК 340.115(430)(075)

ISBN 978-966-916-836-8

© Соколов Е., Роснер С., Мельник Р., 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИКА ЮРИДИЧНОЇ РОБОТИ	10
I. Субсумпція	10
1. Вступ	10
2. Пояснення	14
а) Верхній рядок (загальна посилка)	15
б) Визначення (дефініція).....	16
с) Субсумпція (у вузькому розумінні)	17
д) Висновок.....	18
3. Експертний стиль/стиль експертного висновку	18
II. Тлумачення/інтерпретація	27
1. Історія питання	27
2. Чотири методи тлумачення	29
а) Дослівне тлумачення (граматичне)	31
б) Системне тлумачення.....	32
с) Історико-генетичне тлумачення	34
д) Телеологічне тлумачення.....	35
е) Підсумок	38
III. Аналіз обставин справи/ситуації	39
1. Обмеження сформульованими фактами	39
2. Постановка завдання та редакційна примітка	40
3. Нотатки	41
4. План/схема вирішення.....	42
5. Приклад завдання з вирішенням.....	48
IV. Робоча техніка/джерела	58
1. Судова практика.....	58
а) Значення/Загальні моменти	58
б) Місця і форми оприлюднення/джерела публікацій ...	61
2. Література	61
а) Коментарі.....	61

b) Підручники і монографії	62
c) Пам'ятні праці і довідники/посібники	63
d) Статті.....	64
3. Юридичні бази даних.....	64

**ЧАСТИНА 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ
ОРГАНІЗАЦІЇ/ДЕРЖАВНЕ ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ПРАВО 66**

I. Принцип демократії 66

1. Народний суверенітет	66
a) Предметний вимір.....	67
b) Людський вимір	67
c) Часовий вимір.....	68
2. Процес пошуку і прийняття рішень	70
3. Принцип/правило більшості.....	71
a) Сприяння загальному благу	72
b) Можливість меншості стати більшістю.....	73
c) Забезпечення прав (свобод)	74
d) Відкритість до змін	75
4. Обороноздатна демократія	75

II. Органи представницької демократії 77

1. Бундестаг.....	78
a) Загальні положення.....	78
b) Завдання.....	79
c) Необхідні в умовах демократії функціональні вимоги	83
d) Статус депутатів	86
2. Бундесрат	91
3. Уряд.....	92
4. Політичні партії.....	97
a) Функції.....	97
b) Правові гарантії функціонування.....	99
c) Заборона партії.....	104

III. Виборча система і виборче право Федеративної Республіки Німеччина.....	110
1. Виборча система ФРН	110
2. Виборче право ФРН – Принципи виборчого права ..	113
3. Конкретні способи і форми творення виборчого права	118
a) Перший голос	118
b) Другий голос	120
IV. Конституційна юрисдикція.....	122
1. Роль Федерального конституційного суду	122
a) Історичне тло та поява Конституційного суду.....	123
b) Правове становище.....	124
c) Будова	126
d) Види проваджень	128
e) Ефект, чинність і обов’язкова сила рішень	131
2. Відносини із судами загальної юрисдикції	132

Вступ

Ведучи мову про сучасний стан підготовки студентів юридичних факультетів, можна часто почути, що отримані ними знання носять переважно теоретичний характер, що, як наслідок, не дає їм змоги розв'язувати практичні завдання (казуси).

Причин, які пояснюють такий стан справ у сфері юридичної освіти, доволі багато. Зокрема, наголошується на тому, що навчальні плани все ще містять велику кількість навчальних дисциплін неюридичного профілю, які абсолютно зайво переважають як викладачів, так і студентів. Існуючі підходи до навчання часто не охоплюють практичну складову, а навчальні матеріали (підручники та навчальні посібники) майже не містять прикладів із судових рішень. Попри те, що вже були випробувані нові методологічні підходи, досі відсутні відповідні навчальні матеріали; а наявні часто застарілі або абсолютно непридатні для підготовки юриста, здатного одразу після закінчення навчального закладу працювати за фахом. Отже, головна проблема, яку дедалі більше усвідомлюють університети – це відсутність у навчанні чітких та зрозумілих методик вирішення юридичних справ (казусів), опанування яких є головним завданням студента-юриста.

Численні заходи, які проводилися у співпраці з українськими викладачами, засвідчили значний інтерес у переорієнтації юридичної освіти на нову методологію викладання. Під цим розуміється не вивчення різних теорій і методологій або принципів методології як такої, а бачення юриспруденції як науки прийняття рішень. У процесі навчання необхідно опанувати відповідний інструментарій, за допомогою якого на практиці можна буде вирішити будь-який правовий спір. Тільки таким чином підготовлений випускник знайде свій шлях у невідомій для нього раніше галузі права. Цього можна досягти лише тоді, коли важливі питання в різних галузях права розглядатимуться крізь призму однієї (єдиної) методології.